

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Zdeňka Kühna, soudce Ondřeje Mrákoty a soudkyně Michaely Bejčkové v právní věci žalobce: **D. M.**, Mgr. Petrem Pulcerem, advokátem se sídlem 28. října 3117/61, Ostrava, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 12. 1. 2018, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 12. 6. 2018, čj. 18 Ad 10/2018-23,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Jádrem sporu v nynější kauze je otázka, kdy vznikl žalobci nárok na starobní důchod a od jakého okamžiku mu měla žalovaná starobní důchod přiznat. Spor se týká především aplikace § 37b a § 37c zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, podle kterých se v případě některých osob pracujících v hornictví snižuje důchodový věk stanovený podle § 32 zákona o důchodovém pojištění, a to o sedm let. Tato ustanovení vložil zákonodárce do zákona o důchodovém pojištění novelou č. 213/2016 Sb., s účinností od 1. 10. 2016.

[2] Rozhodnutím ze dne 28. 11. 2016 žalovaná přiznala žalobci na jeho žádost od 1. 10. 2016 starobní důchod ve výši 15 714 Kč měsíčně. Dne 27. 6. 2017 podal žalobce další žádost, tentokrát o doplatek starobního důchodu za období od 12. 3. 2010 do 30. 9. 2016. V žádosti uvádí, že nárok na starobní důchod mu vznikl již dne 12. 3. 2010, kdy dovršil důchodový věk snížený o sedm let.

[3] Žalovaná rozhodnutím ze dne 23. 8. 2017 žádost žalobce o zpětné doplacení starobního důchodu zamítla. Přestože žalobce dovršil důchodový věk snížený o sedm let již dne 12. 3. 2010, nárok na starobní důchod mu mohl vzniknout nejdříve od 1. 10. 2016, tedy až dnem nabytí účinnosti zákona č. 213/2016 Sb., který zakotvil úpravu snížení důchodového věku do zákona o důchodovém pojištění. Rozhodnutím ze dne 12. 1. 2018 žalovaná zamítla námitky žalobce proti správnímu rozhodnutí vydanému v prvním stupni. Žalobce se bránil žalobou u krajského soudu, který se ztotožnil s názorem žalované a žalobu zamítl.

[4] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti rozsudku krajského soudu včasnou kasační stížnost z důvodů dle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. Žalovaná i krajský soud

při posouzení kauzy vycházely z nesprávného výkladu přechodného ustanovení v čl. II. zákona č. 213/2016 Sb. Z tohoto ustanovení neplyne, že by stěžovateli nemohl být starobní důchod přiznán i za období před 1. 10. 2016, pokud stěžovatel splnil podmínku důchodového věku již před tímto datem. Krajský soud se nadto nevypořádal s argumentací stěžovatele v žalobě. Stěžovatel v ní poukazoval na to, že zákon o důchodovém pojištění v sobě terminologicky rozlišuje pojmy „vznik“ a „přiznání“ a v této souvislosti odkázal na § 28 zákona o důchodovém pojištění. Stěžovatel je přesvědčen, že žalovaná měla jeho důchodový věk stanovit podle § 37c zákona o důchodovém pojištění odečtením sedmi let bez jakéhokoliv omezení datem 1. 10. 2016 a nárok na doplatek starobního důchodu mu přiznat od 12. 3. 2010.

[5] Žalovaná se ve vyjádření ztotožňuje s rozsudkem krajského soudu a navrhuje kasační stížnost zamítnout.

[6] Kasační stížnost není důvodná.

[7] Novelou provedenou zákonem č. 213/2016 Sb. zákonodárce s účinností od 1. 10. 2016 vložil do zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění § 37b a § 37c. Jedná se o zvláštní úpravu starobního důchodu pojištěnců, kteří před 1. 10. 2016 začali vykonávat zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech a v zaměstnání v hlubinném hornictví odpracovali stanovený počet směn. Obecný důchodový věk stanovený podle § 32 zákona o důchodovém pojištění se u těchto pojištěnců snižuje o sedm let a zavádí se specifický výpočet procentní výměry jejich starobního důchodu.

[8] V posuzované kauze není sporné, že stěžovatel splňuje podmínky pro snížení důchodového věku. V souladu s § 37b zákona o důchodovém pojištění totiž začal vykonávat zaměstnání v hlubinném hornictví před 1. 10. 2016 a odpracoval stanovený počet směn. Důchodový věk stěžovatele po snížení činil 56 let a 2 měsíce. Tohoto věku stěžovatel dovršil dne 12. 3. 2010. Sporné však zůstává, zda stěžovateli vznikl nárok na starobní důchod dosažením sníženého důchodového věku dne 12. 3. 2010, nebo až dnem 1. 10. 2016, kdy nabyl účinnosti zákon č. 213/2016 Sb., který ustanovení o snížení důchodového věku zakotvil do zákona o důchodovém pojištění.

[9] NSS souhlasí se stěžovatelem, že čl. II. zákona č. 213/2016 Sb. výslovně neřeší, v jakém okamžiku vzniká nárok na starobní důchod osob, jejichž důchodový věk po snížení podle § 37c zákona o důchodovém pojištění spadá do období před účinností tohoto ustanovení. Podle tohoto přechodného ustanovení *[b]yly-li podmínky pro stanovení důchodového věku podle § 37c odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, splněny přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, stanoví se důchodový věk podle § 37c odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, a výše procentní výměry starobního důchodu se stanoví podle § 37c odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.* Z tohoto ustanovení pouze vyplývá, že snížení důchodového věku platí také pro skupinu horníků, kteří splnili podmínky pro snížení v § 37b zákona o důchodovém pojištění ještě před účinností této právní úpravy. Ve vztahu k nároku na starobní důchod však toto ustanovení nic nestanoví.

[10] Při absenci výslovné právní úpravy je třeba vycházet z obecného výkladového pravidla, podle kterého mají právní předpisy působit jen do budoucna a jejich zpětná účinnost (pravá retroaktivita) je obecně vyloučena. To platí i v případech, že by použití pravé retroaktivity důchodových předpisů bylo ve prospěch důchodců (srov. rozsudek ze dne 19. 12. 2008, čj. 4 Ads 81/2008-49). Jestliže je budoucí (prospektivní) působení právních předpisů obecným principem, pak musí být pravá retroaktivita zakotvena v zákoně *výslovně* [srov. náleze ze dne 10. 12. 1992, sp. zn. Pl. ÚS 78/92 (N 15/1 SbNU 77)].

pokračování

[11] Stěžovatel je přesvědčen, že mu nárok na starobní důchod vznikl ke dni 12. 3. 2010. Podle právních předpisů účinných ke dni 12. 3. 2010 však stěžovatel podmínky na přiznání starobního důchodu nesplňoval a nárok stěžovatele tehdy neexistoval. Nárok na starobní důchod se stěžovatel snaží dovodit zpětně na základě později účinné právní úpravy v § 37b a § 37c, která od 1. 10. 2016 snížila důchodový věk osob pracujících v hornictví. Jeho výklad je tedy postaven na retroaktivním působení daných ustanovení (již shora uváděná retroaktivita práv). Z novely provedené zákonem č. 213/2016 Sb. však neplyne, že snížením důchodového věku zákon takové dopady ve vztahu k nároku na starobní důchod vyvolává. S ohledem na výše uvedená obecná pravidla je třeba uzavřít, že nestanoví-li novelizující zákon výslovně jinak, nárok na starobní důchod stěžovateli mohl vzniknout pouze do budoucna, nejdříve tedy od účinnosti novely dne 1. 10. 2016.

[12] Na uvedených závěrech nemůže nic změnit ani polemika stěžovatele s významem slov „vznik“ a „přiznání“ v zákoně o důchodovém pojištění. Stěžovatel v této souvislosti odkazuje na § 28 zákona o důchodovém pojištění, podle kterého *„má pojištěnec nárok na starobní důchod, jestliže získal potřebnou dobu pojištění a dosáhl stanoveného věku, popřípadě splňuje další podmínky stanovené v tomto zákoně.“* Podmínku „dosažení stanoveného věku“ stěžovatel splnil díky snížení důchodového věku podle § 37c zákona o důchodovém pojištění. Optikou výše předestřeného názoru NSS však lze tento snížený důchodový věk pro vznik nároku na starobní důchod zohlednit nejdříve od 1. 10. 2016, kdy byla příslušná právní úprava zakotvena v zákoně o důchodovém pojištění. Přestože se krajský soud k obdobné žalobní námitce v napadeném rozsudku nevyjádřil, jedná se pouze o dílčí vadu odůvodnění, která nemohla mít vliv na zákonnost rozsudku.

[13] NSS se proto ztotožnil s názorem žalované a krajského soudu, že stěžovatel neměl nárok na doplacení starobního důchodu ke dni 12. 3. 2010, ale nejdříve až od účinnosti ustanovení o snížení důchodového věku, tedy od 1. 10. 2016.

[14] S ohledem na vše výše uvedené proto NSS zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta poslední s. ř. s.).

[15] O náhradě nákladů řízení rozhodl podle § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměl úspěch; žalované náklady řízení nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. ledna 2019

Zdeněk Kühn
předseda senátu